

دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده علوم اجتماعی

عنوان تحقیق:

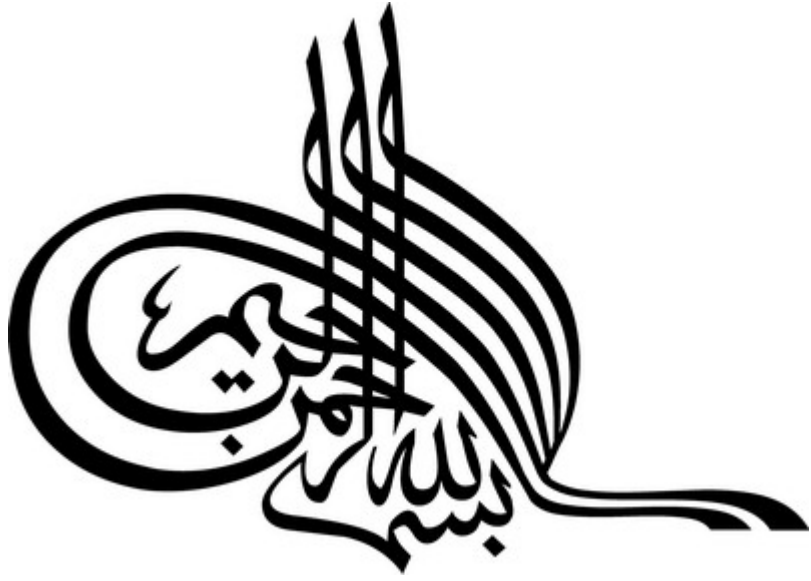
بررسی تطبیقی دیدگاه‌های متخصصان فنی و صاحب‌نظران
ارتباطی در باره توسعه و پیشبرد جامعه اطلاعاتی در ایران

استاد راهنما: دکتر محمد مهدی فرقانی

استاد مشاور: دکتر یونس شکرخواه

دانشجو: زهره شاه قاسمی

سال تحصیلی: ۱۳۸۶-۸۷

جان نباشد جز خبر در آزمون
هر که را افزون خبر، جانش افزون
اقتضای جان چو ای دل آگهی است
هر که آ که تر بود جانش قوی است
مولوی

تقدیم به رنجِ پدرم ...

به صبرِ مادرم ...

سپاسگزاری

بر خود لازم می‌بینم از کسانی که مرا در انجام این پژوهش یاری کردند سپاسگزاری کنم. قبل از هر کسی از جناب آقای دکتر محمدمهدی فرقانی که با راهنمایی‌ها و اشارات دقیق خود راه گشای من در این مسیر بودند، و از جناب آقای دکتر یونس شکرخواه نیز برای لطف و عنایت کامل و تبحر وسیع ایشان که در این مدت مددکار من بودند، تقدیر و تشکر می‌نمایم. همچنین از سرکارخانم دکتر مهدخت بروجردی که مرا مورد تشویق و هدایت قرار دادند، سپاسگزارم.

همچنین، محبت دوستان خوبم سرکار خانم سیده ربابه میرغیائی و سرکار خانم دکتر فرشته فرضی شوب فراموش‌ناشدنی است.

چکیده تحقیق

موضوع اصلی این پژوهش، بررسی دیدگاه متخصصان فنی و صاحب نظران ارتباطی درباره توسعه و پیشبرد جامعه اطلاعاتی در ایران است. که با استفاده از روش کیو انجام شده است.

پژوهش حاضر، در بخش ادبیات و مبانی نظری، با ارائه تعریفهای مختلف درباره جامعه اطلاعاتی و عناصر و اصول آن، تاریخچه پیدایش این واژه را عنوان کرده، سپس با یک بررسی تاریخی، نظریه ها و آراء گوناگون در حوزه جامعه اطلاعاتی را با شرح و تفصیل بیان نموده است. همچنین محقق در ادامه به مهمترین قضیه مرتبط با این موضوع در سالهای اخیر، یعنی اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی در ژنو ۲۰۰۳ و تونس ۲۰۰۵ پرداخته، و ضمن بیان سیاستها و برنامه های سایر کشورها، شرایط کنونی ایران در مسیر حرکت به سمت جامعه اطلاعاتی را مورد بررسی قرار داده است. چارچوب نظری تحقیق، بر اساس بررسی ها و رویکردهای نظری ارائه شده در بخش مبانی نظری، صورت گرفته است؛ که شامل سه دسته نظریه: نظریه های خوش بینانه، نظریه های انتقادی و نظریه های بینابین می باشد.

بر اساس موضوعات مطرح شده، ۷۳ گویه ساخته شد که خود، در چارچوب نظریه های خوش بینانه، انتقادی و نظریه های بی طرف یا بینابین به سه دسته کلی گویه های نمایانگر دیدگاه یا اصول مشترک جامعه اطلاعاتی، دسترسی یا نیازهای ویژه جامعه اطلاعاتی، و کاربردهای جامعه اطلاعاتی تقسیم شدند.

۷۳ گویه تحقیق به صورت پرسشنامه میان ۲۰ نفر متخصص فنی و ۲۰ نفر صاحب نظر ارتباطی توزیع، و محاسبات آماری و ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل عاملی بر روی ۷۳ گویه تحقیق، با استفاده از نرم افزار کوانل انجام شد.

از میان ۷۳ گویه تحقیق، دو گروه پاسخگویان بر سر ۵۵ گویه، توافق و در مورد ۱۸ گویه دیگر اختلاف نظر داشتند. در مجموع پاسخگویان در مورد اینکه باید به موضوع هایی فراتر از زیر ساخت های فناوریهای ارتباطات و اطلاعات در توسعه و پیشبرد جامعه اطلاعاتی در ایران توجه نمود، توافق داشته اند. اما در مورد کاربرد های فناوریهای ارتباطات و اطلاعات در جامعه اطلاعاتی و نقش نظارتی دولت در این جامعه اختلاف نظر داشته اند.

به این ترتیب می توان گفت که دیدگاه متخصصان فنی و صاحب نظران ارتباطی درباره توسعه و پیشبرد جامعه اطلاعاتی در ایران با یکدیگر همگرایی نزدیک دارد. یعنی هر دو گروه متخصصان فنی و صاحب نظران ارتباطی بر اولویت توجه به بعد فرهنگی و اجتماعی جامعه اطلاعاتی تاکید دارند.

فهرست

صفحه

عنوان

الف.....	مقدمه
۱.....	فصل اول - کلیات طرح
۲.....	طرح مسئله
۴.....	ضرورت و اهمیت تحقیق
۵.....	سوالات تحقیق
۷.....	فصل دوم - ادبیات و مبانی نظری تحقیق
۸.....	بخش اول: جامعه اطلاعاتی: سابقه، تعاریف، عناصر و اصول کلی
۸.....	الف: ریشه واژه جامعه اطلاعاتی
۱۱.....	ب: سیر تحول مفهومی و نظری جامعه اطلاعاتی
۱۴.....	پ: تعاریف اطلاعات و جامعه اطلاعاتی
۲۱.....	ت: عناصر و اصول جامعه اطلاعاتی
۲۱.....	ج: سازه‌های جامعه اطلاعاتی
۲۲.....	ح: زیرساخت‌های فنی - اجتماعی جامعه اطلاعاتی
۲۳.....	د: معیارهای جامعه اطلاعاتی
۲۴.....	ذ: سه موج جامعه اطلاعاتی
۲۴.....	س: اینترنت و جامعه اطلاعاتی
۲۷.....	بخش دوم: نظریه‌های جامعه اطلاعاتی
۲۹.....	الف: نظریه‌های خوش‌بینانه
۲۹.....	- فریتز مکلوپ؛ اقتصاد معرفتی
۳۳.....	- زیگنیو برژینسکی؛ دیپلماسی شبکه‌ها
۳۴.....	- مارک پورات؛ اقتصاد اطلاعاتی
۳۶.....	- دانیل بل؛ جامعه پسا صنعتی
۳۸.....	- آلوین تافلر؛ موج سوم
۴۰.....	- تخصصی سازی انعطاف پذیر
۴۲.....	- دیدگاه‌های سه مرحله‌ای جیمز بنیگر
۴۴.....	ب. نظریه‌های انتقادی
۴۵.....	آلن تورن؛ جامعه برنامه‌ای شده
۴۶.....	هربرت شیلر؛ اطلاعات و سرمایه‌داری پیشرفته
۴۸.....	پست مدرنیسم و اطلاعات

۵۲	نظریه سامان بخشی؛ اطلاعات و تمدید ساختار - پست فوردیسم
۵۵	هابرماس؛ مدیریت و دستکاری اطلاعات
۵۸	آنتونی گیدنز؛ اطلاعات؛ دولت - ملت و نظارت
۵۹	آرمان ماتلار؛ ریشه‌های، چالش‌ها و چشم‌اندازهای جامعه اطلاعاتی
۶۳	فردریک جمیسون؛ منطق فرهنگی سرمایه‌داری
۶۴	فیلیپ کئو؛ جامعه‌های معرفتی
۶۵	سزهاملینگ؛ اسطوره جامعه اطلاعاتی
۶۶	آنتونیو پاسکالی؛ ایجاد دادگاهی بین‌المللی برای اطلاعات و ارتباطات
۶۷	تهرانیان؛ پان کاپیتالیزم
۷۰	ج. نظریه‌های بی‌طرف یا بینابین
۷۰	مانوئل کاستلز؛ ظهور جامعه شبکه‌ای
۷۵	بخش سوم: چارچوب نظری تحقیق
۸۵	بخش چهارم: ایران و جامعه اطلاعاتی
۸۹	بخش پنجم: اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی: از ژنو تا تونس
۹۲	بخش ششم: پیشینه تحقیق
۹۴	بخش هفتم: سیاست‌ها و برنامه‌های سایر کشورها درباره جامعه اطلاعاتی
۹۴	- طرح جامع و سیاست‌های کلان ایالات متحده
۹۶	ژاپن؛ جامعه خلاق قرن ۲۱
۹۸	طرح جامع و سیاست‌های کلان فناوری اطلاعات در اروپا
۹۹	شاهراه اطلاعاتی کانادا
۱۰۱	منابع و ماخذ
۱۰۷	فصل سوم: روش تحقیق
۱۰۹	انواع روش کیو
۱۱۱	- چگونگی گویه‌سازی و انجام تحقیق
۱۱۴	متغیرهای تحقیق
۱۱۴	تعریف مفاهیم اصلی تحقیق
۱۱۷	فصل چهارم: بررسی یافته‌های تحقیق
۱۲۲	بخش اول - گویه‌های مورد توافق
۱۳۶	بخش دوم - گویه‌های مورد اختلاف
۱۴۱	بخش سوم - پاسخ به سوالات
۱۵۰	فصل پنجم - خلاصه و نتیجه‌گیری
۱۵۱	خلاصه تحقیق

نتیجه‌گیری تحقیق..... ۱۵۵

پیشنهادهای تحقیق..... ۱۵۹

محدودیت‌ها و مشکلات تحقیقات..... ۱۶۰

منابع ماخذ

ضمایم

الف - جدول ضریب همبستگی بین پاسخ‌گویان

ب- جدول نمرات استاندارد دو گروه براساس ترتیب گویه‌های تحقیق

پ- جدول نمرات استاندارد گروه اول

ت- جدول نمرات استاندارد گروه دوم

نمونه پرسشنامه

مقدمه

دنیای نوین در حال گذراندن یک دگرگونی بنیادی، شبیه به دگرگونی موجد «جامعه صنعتی» در قرن بیستم است. این دگرگونی تغییرات عمیقی در تمام جنبه های زندگی ما پدید آورده است که اشاعه معرفت، تعامل اجتماعی، عملکردهای اقتصادی و بازرگانی، تعهد سیاسی، رسانه ها، آموزش، فراغت و سرگرمی از جمله آن است. ما بدون تردید در کانون یک انقلاب و شاید بزرگترین انقلابی که تاکنون شناخته شده است، قرار داریم. این انقلاب را دانشمندان به حق عظیم ترین دستاورد تکنولوژی به دست انسان نامیده اند. انقلاب مذکور شبکه های جهانی اطلاعات و ارتباطات را به وجود آورده و عرصه های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی زندگی را در سطح جهان متأثر ساخته است. اکنون جهان در حالی قرن بیست و یکم را آغاز کرده که همه تغییرات سیاسی، نظامی، اقتصادی و فرهنگی و اجتماعی آن ریشه در این انقلاب دارد. با پیدایش شبکه های نوین و جهانی اطلاعات و ارتباطات و تأثیر پذیری همه ابعاد زندگی بشر از این انقلاب تکنولوژیک، کمتر کسی در این گزاره شک می کند که «جهان وارد عصر تازه ای شده» که نماد آن اطلاعات است. اگرچه بر سر نامگذاری

آن اختلاف نظر وجود دارد و از آن به عنوان جامعه اطلاعاتی ، جامعه شبکه ای ، جامعه پسا صنعتی ، جامعه معرفتی و ... یاد می کنند ، اما در خصوص پیدایش چنین جامعه ای تردیدی وجود ندارد ، به طوری که الگوی جامعه اطلاعاتی، الگوی حاکم و مؤثر هزاره سوم معرفی می شود.

فصل اول

کلیات تحقیق

- طرح مسئله

- ضرورت و اهمیت تحقیق

- سوالات تحقیق

طرح مسئله

در دهه های پایانی قرن بیستم ، و به ویژه در ۱۰ سال گذشته ، تحولات پر شتاب جامعه صنعتی (سرمایه‌داری) شکل جدیدی به خود گرفته و تغییرات سریع علمی - تکنولوژیک جهان را وارد عصر تازه‌ای کرده ، و با ایجاد شبکه های جهانی اطلاعات و ارتباطات، عرصه های سیاسی، اقتصادی ، فرهنگی و اجتماعی زندگی را در سطح جهان تحت تاثیر قرار داده است. با پیدایش شبکه های نوین و جهانی اطلاعات و ارتباطات و تاثیر پذیری همه جانبه زندگی بشر ، جهان وارد جامعه جدیدی شده، که بسیاری از آن به عنوان «جامعه اطلاعاتی» یاد می کنند . که به عقیده بسیاری از دانشمندان و صاحب نظران یک پدیده در حال گسترش است و کسی نمی تواند وجود آن را انکار نماید.

در طول یک دهه گذشته ، بررسی ها و گفت و شنود های علمی درباره ارتباطات و فناوریهای اطلاعات به طور عام و جامعه اطلاعاتی به طور خاص ، به صورت مستمر و همه جانبه ، در سطح های بین المللی، منطقه ای و ملی تداوم یافته است.

در سطح بین المللی ، تشکیل دو اجلاس بزرگ جهانی سران با محوریت سازمان ملل متحد درباره جامعه اطلاعاتی و ترسیم چشم انداز این جامعه و تصویب اعلامیه اصول و برنامه عمل مربوط به آن ، و تعیین تدارک مکانیزم های اجرایی آن ، از مظاهر عمده توجه تمام کشورها ، به مسائل تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات به شمار می رود. حضور بسیاری از سران کشورها در این اجلاس، بیانگر اهمیت تاثیر این پدیده بر معماری جهان آینده است.

مزایا و منافع تشکیل جامعه اطلاعاتی موجب شده، بسیاری از کشورها، سیاستها و برنامه های خود را در راستای ایجاد چنین جامعه ای طراحی و بنیان گذارند.

مطالعات کشورهای پیشرفته جهان بیانگر این واقعیت است که حرکتها و برنامه هایی که منشأ بخشی و یا نهادی داشته اند و فاقد یک برنامه جامع فرابخشی ملی بوده اند، به سطح مطلوب کارائی نینجامیده اند. همچنین در برخی موارد، نتایج این گونه حرکتها به عنوان عوامل بازدارنده و محدود کننده حرکتهای ملی هم افزا مطرح شده اند.

بنابراین تحقق جامعه اطلاعاتی یکپارچه در کشور مستلزم یک برنامه ریزی استراتژیک و اجرای آن در سطح ملی و در بخشهای مربوطه است که باید با هماهنگی و هم اندیشی ملی در سطح مدیران ارشد کشور و با توجه به تجارب کشورهای پیشتاز صورت پذیرد. هم آرایی و تشریک مساعی تمامی بخشها و زیرمجموعه های کشور در زمینه جامعه اطلاعاتی برای رسیدن به چشم انداز «ایران مقتدر در قرن بیست و یکم؛ اقتصاد دانائی محور با فناوری اطلاعات و ارتباطات» امری غیرقابل اجتناب و ضروری است.

تجربه نشان داده که در حوزه توسعه فناوری های اطلاعات و ارتباطات که زیر ساخت جامعه اطلاعاتی را تشکیل می دهد، دولتها عمدتاً با تکیه بر متخصصان فنی به برنامه ریزی و سیاستگذاری می پردازند، در حالی که، انسان محور اصلی توسعه ارتباطات و فناوری های اطلاعاتی (ICT) است و در نتیجه بازتاب توسعه فناوریها بر زندگی انسان، شرایط اجتماعی و نحوه رویارویی انسان با آثار و تکنولوژیها، مهمترین موضوع قابل بررسی است. بنابراین از آنجا که توسعه، اساساً انسان محور است و جامعه اطلاعاتی، عالی ترین شکل توسعه یافتگی امروز تلقی می شود، حرکت به سوی جامعه اطلاعاتی از طریق کار مشترک و تعامل میان متخصصان فنی و صاحب نظران ارتباطاتی بایستی صورت بگیرد تا بهترین نتیجه حاصل شود. بنابراین به منظور تدوین سیاست ها و برنامه های جامع و

حرکت صحیح و مناسب در جهت توسعه و پیشبرد جامعه اطلاعاتی ضروری است درک و بینش مشترک در این خصوص، وجود داشته باشد.

بنابراین، مساله اصلی این تحقیق آن است که « آیا بین متخصصان فنی و صاحب نظران فناوریهای ارتباطی و اطلاعاتی درباره توسعه و پیشبرد جامعه اطلاعاتی در ایران همگرایی وجود دارد، یا خیر ؟

ضرورت و اهمیت تحقیق

امروزه درک مفاهیم جامعه اطلاعاتی ، از ضروریات زندگی در عصر اطلاعات است و پذیرش جامعه اطلاعاتی و آمادگی برای ورود به این مجمع جهانی و سازگاری با شرایط حاکم بر آن طبق مصالح هر کشور و ویژگی های ملی و بومی آن ، از آن هم ضروری تر است.

در حال حاضر، امواج جامعه اطلاعاتی به سرعت تمام کشورهای جهان و به ویژه کشورهای در حال توسعه را در بر گرفته است. از آنجا که ایجاد جامعه اطلاعاتی در دو اجلاس جهانی سران و رهبران کشورهای جهان در سال ۲۰۰۳ و ۲۰۰۵ به عنوان دستور توسعه در قرن بیست و یکم شناخته شده است . کشور ما نیز برای اینکه از فرصت ها و دستاوردهای مثبت جامعه اطلاعاتی استفاده کند و سهم خود را در طراحی نقشه توسعه جهان آینده، کسب نماید. لازم است عملکرد و تفکر گذشته خود را در طراحی و اعمال سیاستهای داخلی بازنگری کرده و زمینه های بر خورد خلاق و آگاهانه را با فناوریهای نوین ارتباطی فراهم کنند تا اسیر تهدید ها و مشکلات آن نشود. از طرف دیگر به منظور تحقق ماده ۴۴ برنامه چهارم توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشور که استقرار جامعه اطلاعاتی و کسب سهم مناسب از بازارهای اطلاعات و ارتباطات را جزء وظایف دولت قرار داده است. ضروری است که فناوریهای ارتباطی و اطلاعاتی به عنوان دو پایه اصلی جامعه اطلاعاتی مورد توجه سیاستگذاران و برنامه ریزان قرار گیرد. و متخصصان فنی و صاحب نظران این حوزه برای توسعه و پیشبرد جامعه اطلاعاتی، با درک و بینش مشترک از مقتضیات جامعه اطلاعاتی ، در سیاستگذاری ها

و برنامه ریزی های کشور تعامل ، همکاری و همگرایی داشته باشند. تا بتوانند تصمیمات مناسبی در مورد حضور در عرصه بازار ارتباطات و فناوریهای اطلاعات جهانی و منطقه ای اتخاذ نموده و راه حل های مقتضی برای به خدمت گرفتن ارتباطات و فناوریهای اطلاعات در جهت توسعه متعادل و متوازن ملی به دست آورند. از این رو شناخت دیدگاه‌های متخصصان فنی و صاحب نظران ارتباطی ، از یک جهت به غنای نظری و ادبیات این موضوع در کشور کمک می کند و از طرف دیگر، به سیاستگذاران و برنامه ریزان یاری می رساند تا در مورد نحوه سیاستگذاری و برنامه ریزی ارتباطی برای پیشبرد جامعه اطلاعاتی در ایران با شناخت و آگاهی بیشتری عمل کنند.

بهره گیری از فرصت ها و مزایای جامعه اطلاعاتی، همبستگی تام به این دارد که ما چگونه واکنش نشان دهیم و چگونه بتوانیم از فرصت های موجود بهره مند شویم .

سؤالات تحقیق

- این تحقیق به منظور شناسایی دیدگاه‌های متخصصان فنی و صاحب نظران ارتباطی درباره توسعه و پیشبرد جامعه اطلاعاتی در ایران صورت گرفته است. پرسش اساسی تحقیق عبارت است از؛
- آیا بین دیدگاه‌های متخصصان فنی و صاحب نظران ارتباطی درباره توسعه و پیشبرد جامعه اطلاعاتی در ایران تفاوت وجود دارد؟
 - همچنین با توجه به این پرسش اساسی، می توان سؤال‌های زیر را نیز مطرح کرد:
 - آیا بین دیدگاه‌های متخصصان فنی و صاحب نظران ارتباطی در خصوص اصول مشترک پایه ای جامعه اطلاعاتی اختلاف نظر وجود دارد؟
 - آیا متخصصان فنی و صاحب نظران ارتباطی درباره نیازهای ویژه جامعه اطلاعاتی دیدگاه‌های یکسانی دارند؟

- آیا بین دیدگاه‌های متخصصان فنی و صاحب نظران ارتباطی درباره کاربردهای جامعه اطلاعاتی تفاوت وجود دارد؟
- آیا متخصصان فنی عمدتاً به بعد تکنولوژیک جامعه اطلاعاتی گرایش دارند؟
- آیا صاحب نظران ارتباطی عمدتاً به بعد فرهنگی جامعه اطلاعاتی گرایش دارند؟

فصل دوم

ادبیات و مبانی نظری تحقیق

برای تبیین نظری جایگاه و نقش متخصصان و صاحب نظران فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی در توسعه و پیشبرد جامعه اطلاعاتی در ایران، در این پژوهش تلاش شده است تا به ریشه و واژه جامعه اطلاعاتی، سیر تحول مفهومی جامعه اطلاعاتی، تعاریف جامعه اطلاعاتی، عناصر و اصول جامعه اطلاعاتی، نظریه‌های موجود درباره جامعه اطلاعاتی، ایران و جامعه اطلاعاتی، اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی، تجربه‌های سایر کشورها پرداخته شود.

چارچوب نظری این پژوهش، بر پایه سه دسته از نظریه‌های موجود درباره جامعه اطلاعاتی یعنی نظریه‌های خوشبینانه (دانیل بل)، انتقادی (هربرت شیلر) و بینابین (مانوئل کاستلز) و سند عناصر و اصول جامعه اطلاعاتی ارائه شده است.

بخش اول : جامعه اطلاعاتی : سابقه، تعاریف، عناصر و اصول کلی

الف. ریشه و واژه جامعه اطلاعاتی

دیدگاه‌های مختلفی درباره ریشه و واژه جامعه اطلاعاتی و اینکه از کجا، چه وقت و چگونه به وجود آمده و یا مورد استفاده قرار گرفته است، وجود دارد. اما، دو دیدگاهی که به ژاپن و آمریکا بر می‌گردد نسبت به سایر دیدگاه‌ها، متداول‌تر و شناخته شده‌تر است. بر اساس این دو دیدگاه، ظهور واژه جامعه اطلاعاتی به دهه ۱۹۶۰ میلادی باز می‌گردد و با ایده «صنعت اطلاعات» مرتبط است. یعنی، درباره اینکه ریشه این واژه به ژاپن بر می‌گردد و یا آمریکا؟ توافقی وجود ندارد (۱).

از نظر آمریکایی‌ها، این اصطلاح برای اولین بار توسط فریتز مک لوپ^۱، اقتصاددان آمریکایی در کتاب «تولید و اشاعه دانش در ایالات متحده آمریکا» (۱۹۶۲) با نام «صنعت دانش» به کار رفته است. در همین خصوص، کوکل^۲ نظر دیگری را مطرح کرده و معتقد است که ادوین پارکر^۳ و مارک پورات^۴ برای اولین بار که از واژه جامعه اطلاعاتی در مقاله‌ای استفاده کرده بودند که در کنفرانس^۵ OECD (سال ۱۹۷۵ میلادی) ارائه شده بود.

همچنین، سوزان کرافورد^۶ (۱۹۸۳)، ردپای این واژه را به گردهمایی سالانه جامعه آمریکا برای دانش اطلاعات^۷ (ASIS) با عنوان «جامعه هوشمند اطلاعاتی»^۸ در سال ۱۹۷۰ میلادی نسبت می‌دهد. البته، صاحب‌نظران دیگر معتقد هستند که جامعه هوشمند اطلاعاتی و جامعه اطلاعاتی مترادف نیستند. با این وجود، تحقیقات نشان می‌دهد که تا پیش از دهه ۱۹۷۰ میلادی، از این واژه به زبان انگلیسی استفاده نشده است (۲).

اما، ژاپنی‌ها ادعا می‌کنند که این واژه برای اولین بار در ژاپن به کار رفته است. "Joho shakai" در زبان ژاپنی معمولاً به معنای جامعه اطلاعاتی ترجمه می‌شود. «موریس سوزوکی»^۹ در سال ۱۹۸۸ میلادی بیان می‌کند: مبدع واقعی این لغت «یوجیروهایاشی»^{۱۰} است که با نگارش کتاب «جامعه اطلاعاتی از جامعه سخت به نرم» در سال ۱۹۶۹ میلادی - یک سال پیش از برگزاری کنفرانس ASIS - این واژه را به کار برد.

^۱ -Fritz Machlup

^۲ -A.E.Cawkell

^۳ -Edwin parker

^۴ - Mark porat

^۵ The organization for Economic Cooperation and Development

^۶ -Susan Crawford

^۷ - American Society for Information Science

^۸ - The information conscious society

^۹ - Tessa Morris-Suzuki

^{۱۰} - Yujiro Hayashi